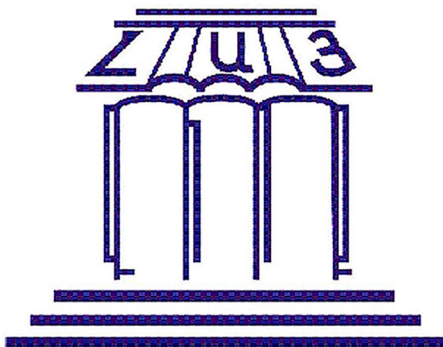

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

4503

232.9

U-18

232.9

U-13

1 OCT 2009

H. R. MACKINTOSH

ՈՎ Է ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊՈՐՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԴՈՒԼԻՍ

1924

63317-68
2329 | Ref & specimens
V-18 |

[illegible]

232.9

5-18

— *

63317-67

բաց առեալ իր կեանքին կարճ մէկ շրջանը, ելաւ ու մտաւ ան, առանց երբեք ուշադրութիւն գրաւելու, իբրեւ մին միլիոնաւոր աղքատ ու խոնարհ մարդոց: Մարդկային սեռի ամէնէն ընտիր ներկայացուցիչներէն այնքան զեր ի վեր ըլլալուն հակառակ, չենք վրդովիր անոր ներկայութեան մէջ: Եթէ այսօր անոր պատահէինք և ինք կենար ու խօսէր մեզի հետ, երջանիկ պիտի ըլլայինք այդ տեսակցութեան համար:

Քրիստոնեաները գերագոյն տեղը կուտան Յիսուսի: Թէ այս կամայական կամ դիպուածական բան մը չէ, սա իրողութենէն յայտնի է որ այս ժամուս անոր ազդեցութիւնը զօրեղապէս ծաւալած է համայն աշխարհի մէջ և անհամար մարդիկ կը կրեն անոր համազգեստն ու անոր կնիքը: Եթէ հարցում ընենք այն այրերուն ու կիներուն որոնք Աստուծոյ վրայ խնդազին ու աներեր հաւատք ունին, համարձակ կը պատասխանեն թէ զայս Յիսուս Քրիստոսի կը պարտին: Արդարեւ, եթէ բարութեան, մաքրութեան, աղօթքի և անձնազոհութեան այժմու մեծ հոսանքն ի վեր երթանք, կը գտնենք թէ անոր ակն է Մարդ մը, որ առաջին դարուն մէջ մեռաւ: Բարոյական այդպիսի կեանք քիչ գոյութիւն ունի կամ բնաւ չունի այնպիսի

երկիրներու մէջ, ուր Յիսուսի անունն անձանօթ է: Այսպէս, երբ անցեալին վրայ ակնարկ մը նետելով ջանանք բացատրել թէ աշխարհը որու մէջ կ'ապրինք՝ ինչպէս սորված ու մասամբ ի գործ դրած է կենդանական բիրտ պայքարի մատակարարներէն աւելի ազնիւ մտաւորականներ, հեռաւոր այդ ակին քով Յիսուսի դէմքը կը տեսնենք: Յիսուսէ բխած է զարգացման ու ազնուացման լաւագոյն մասը, և Յիսուսի ազդեցութիւնն է որ անեղծ պահած է զայն:

Անգամ մը մեծ ուսումնականի մը հարցուեցաւ թէ ինչ գիրք պէտք է կարդալ Յիսուս Քրիստոսի ծանօթանալու համար: «Ինչ գիրք», պատասխանեց ուսումնականը երկար մտածելէ ետքը. «կարծեմ ընդհանրապէս պէտք է Մատթէոսի Աւետարանէն սկսիլ, յետոյ (հոս կեցաւ դարձեալ) պէտք է անցնիլ Մարկոսի Աւետարանին, յետոյ (ժպտելով) Ղուկասու Աւետարանը կարդալ»: Լաւ էր խրատը: Աւետարաններն իրօք մեր լաւագոյն ազբիւրներն են, և այն մարդը որ կ'որոշէ Մարկոսի Աւետարանը ծայրէ ծայր կարդալ ծանր ծանր և ուշադրութեամբ — օրը ըսինք մէկ գլուխ — անսովոր փորձառութիւն մը կ'ստանայ: Մինչև որ վերջացնէ, նոր տեսութիւն մը կ'ունենայ իր անձին վրայ և

Յիսուս շատ իրական անձ մը կ'ըլլայ անոր համար :
Ձանանք նշանակել Յիսուսի վերաբերեալ մէկ երկու տպաւորութիւններ որոնք անշուշտ պիտի գործուին այդպիսի մարդու մը մտքին վրայ :

Ա. Յիսուս արտասովոր ազդեցութիւն մը գործեց իր ընկերներուն վրայ : Աշխարհի պատմութեան մէջ երբեք նմանը չկայ այն կերպին , որով Յիսուս փոխեց անոնց խորհուրդներն իրենց անձերուն , իրենց ընկերներուն և Աստուծոյ վրայ : Մանաւանդ Աստուծոյ վրայ : Հիմա մարդիկ ամէն տեղ անձկաւ կը փնտռեն մարդկային յարաբերութեան ուղիղ սկզբունքները , և այդ նպատակով չենք կրնար աւելի լաւ բան ընել քան վերադառնալ Յիսուսի , որ միայն կը թուի ունենալ զաղտնիքը : Ընկերային տարբերութիւններ ունէ յարգչունէին անոր քով : Ոչ ալ ցեղային նախապաշարունակներ : Երես առ երես խօսակցելով մարդիկ օր ըստ օրէ կ'զգային թէ ան նկարողիր կը կարգայ , չարժաւորներ կը խորաչափէ , լռին աղօթքներ կը լսէ , և այս ամէնը ոչ երբեք ցուրտ խմացականութեան պողպատեայ անողոք թափանցումով , այլ լոկ անձնական սիրով : Միեւնոյն ժամանակ բոլորովին արթուն ու սրատես էր նկատմամբ իրենց կեանքերուն մէջ զսնուող ցած ու ստորին բանե-

րուն : Ահաւոր խստութեամբ կը դատապարտէր անիրաւութիւնը : Սպիտակ , կիզիչ բոցով կը վառէր անոր սրբութիւնը . ոչ մէկ պիղծ բան կրնար ապրիլ անոր մօտ : «Ըսաւ ինծի ամէն ինչ որ գործեր եմ ,» խոստովանութիւնն է մէկուն որ կէս ժամ մնաց անոր քով : Սակայն , հակառակ մտքի այս անաչառ ուղղութեան , մանաւանդ թերեւս անոր պատճառով , կրցան մարդիկ կատարեալ վստահութիւն ունենալ անոր սիրոյն վրայ իրենց հանդէպ , և իրարու ետեւէ անոր զօրութեան ապաւինեցան իրենց անձերէն և չար ունակութեան յուսահատական յարձակումներէն պաշտպանուելու համար : Նմանապէս անոր ապաւինեցան այն մարդիկ որոնք կը բաղձային աշխարհս աւելի ազնիւ ու աւելի լաւ տեղ մը դարձնել : Բնազդաբար զգացին թէ Յիսուս պատրաստ է նպաստել իրենց նպատակին յաջողման :

Տարիներ առաջ գործաւորական ակումբ մը վիճաբանեցաւ վարչական դժուարին հարցի մը վրայ , որու վրայ կարծիքները ստատիկ կը տարբերէին : Մարդ մը ելաւ շատ կարճ ուղերձ մը ընել : «Բոլոր ըսելիքս սօս է թէ ես Տիար այսինչի պիտի հետեւիմ ո՛ւր որ երթայ ,» ըսաւ : Ընչտ այս դիրքն է զոր տակաւ առ տակաւ աշակերտները բռնեցին Յիսուսի հանդէպ : Ուշի ուշով դիտած էին անոր

ընթացքը, որպէս ոչ ոք կրնայ դիտել այնչափ լաւ որչափ շարաթններով անընդհատ անոր հետ ապրողները։ Տեսած էին անոր համբերատար միօրինակ քաղցրութիւնը, ինքնամոռացութիւնը, ճշմարիտ յարգանքը, կարեկցութիւնը և բարեացականութիւնն հանդէպ ամենափոքրին ու ամենախոնարհին։ Ան յայտնապէս կը հոգար զանոնք իր բնութեան բովանդակ զօրութեամբ։ Ընդ հուպ դառն թէ շատ աւելի դիւրին է Աստուծոյ հաւատալ և անձն ուրանալ անոր ներկայութեան քան բացակայութեան ժամանակ։ Կը հասկնար զիրենք և երբեք չէր արհամարհեր այնպիսիներ իսկ որոնք իրենց անձը կ'արհամարհէին։ Ուստի անոր ազդեցութեան տակ ինկան մինչև որ տեսան թէ կ'ընտրեն մանաւանդ մեռնիլ քան լքանիլ զայն։ «Տէր,» աղաղակեց վերջապէս անոնցմէ մին, «որո՞ւ պիտի երթանք, դուն յաւիտենական կեանքի խօսքեր ունիս։»

Այս արդիւնքն անակնկալ մը չեղաւ Յիսուսի համար։ Ինք կ'ուզէր որ անոնք իր հետևողներն ըլլան։ Կը ցանկար որ անոնք կեանքի, ուրիշ մտքոց և Աստուծոյ նկատմամբ այնպէս զգոն, ինչպէս ինք կ'զգար։ Իր հոգւոյն մէջ ջերմութիւն մը կար զոր կ'ուզէր իր բարեկամներուն հաղորդել, և

անոնց այնպէս մօտեցաւ, մի միայն որպէս զի իր սիրովառ սրտին հուրը անոնց սիրտերն ալ վառէ։ Բայց անձնական կամ մանաւանդ անձնասիրական նպատակով չէր որ հիացիկ ու երկրպագու աշակերտներ կ'ուզէր, այլ գերադոյն նպատակով մը — վասն զի վստահ էր թէ իրեն հաւատարիմ մնալ սորվելով Աստուծոյ պիտի պատկանէին։

Աշակերտները սակաւն պիտի չզգային Յիսուսի հանդէպ այս նուիրումը, եթէ ինք իր նկարագրով արժանի չըլլար կատարեալ վստահութեան։ Այդ մասին ուէ տկարութիւն պիտի եղծանէր հարկաւ հերոսապաշտութիւնը։ Տեսան թէ ան իր կեանքը կը վարէ իրենց հետ նոյն փորձիչ ու ապականեալ աշխարհին մէջ, անոր հրապոյրներուն դիմադրելով, անոր քծինքներն անգիտանալով, անոր փորձութիւններուն տոկալով։ Անկասկած, կը պայքարէր Յիսուս։ Անոր կատարելութեան պահպանումը պտուղ էր անդուլ կռուի։ Քանիցս լսեցին անոր ցաւագին ձայնը, մինչ կ'աղօթէր իր նեղութիւններուն համար։ Երբեմն ոչինչ կարող էին ընել, բայց եթէ հեռուն կենալ և անոր տազնապը գուշակել։ Վերջապէս եկան սա անվարան եղրակացութեան թէ անոր նկարագիրը երբեք չարատաւորեցաւ չարութեամբ։ Իրարու ըսին թէ այս

մարդը, աննման իրենց, մեղաւոր չէ։ Ոչ մէկ ա-
րատ կը կրէր ան։ Ինքնին եզական կը մնար։ Եր-
բեք չէր տառապած չար խղճէ, կամ չէր ստիպ-
ուած զղջման դառն խօսքեր խօսիլ, ինչպէս բոլոր
մնացեալներս կ'ստիպուէինք խօսիլ։

Այս է, համառօտիւ, տպաւորութիւնը զոր Յի-
սուս թողուց իր ընկերներուն վրայ։ Կատարեալ
քաղցրութեան, խորաթափանցութեան և մաքու-
թեան տպաւորութիւն։ Ամէնս ալ կ'ըմբռնէինք թէ
իրաւունք ունէին անոնք։ Բայց դեռ միայն մէկ
կողմէն նկատեցինք իրողութիւնները։

Բ. Յիսուս անդիմադրելի կերպով Աստուծոյ
կը դարձնէ մեր խորհուրդները։ Հայրը և Ինք այն-
պէս միացած են որ անկարելի է ճշմարտապէս
խորհիլ միոյն վրայ միւսէն անջատարար։

Հոս սկսինք վերջին անգամ յիշուած կէտէն,
այն է՝ Յիսուսի մեղքէ կատարեալ ազատութենէն։
Աշակերտներն անխուսափելիօրէն սկսան հարկաւ
հարցնել թէ ինչպէս կ'ըլլար որ միշտ յաղթող կը
հանդիսանար փորձութեան դէմ կռուի մէջ։ Ընդ
հուպ նշմարեցինք թէ անոր յաւերժական յաղթու-
թիւնը դիպուածի արդիւնք չէր, թէ ան կը յաղթէր
Հօր Աստուծոյ վրայ իր անամպ հաւատքով։ Աստուած
ամէն Ժամանակ անոր հետ էր։ Ոչ մէկ անգամ խըղ-

ուեցաւ այդ ընկերակցութիւնը։ Յիսուս անձամբ
օգնեց անոնց որ տեսնէն զայս։ Հազուադէպ առիթ-
ներով ինք քանի մը արտասովոր բաներ յայտնեց
Աստուծոյ հետ իր սերտ յարաբերութեան վրայ, և
յաճախ մասնաւոր ըրաւ թէ Աստուծոյ հետ այսօ-
րինակ յարաբերութիւն մը ի՞նչ ահագին տարբե-
րութիւն կ'ընէ ուէ անձի համար, որ կը համար-
ձակի տածել զայն մանկունակ աղօթքով։ Անոնք
խորհած չէին թէ Աստուած առ նուազն այնքան
կ'անձկայ բարեկամ ըլլալ որքան իրենք։ Բայց Յի-
սուսի ազդեցութեան տակ սկսան կիրարկել առ
Աստուած հաւատքը Յիսուսի յատուկ անվերա-
պահութեամբ — ԵՒ ՅԱՋՈՂԵՅԱՆ։ Հայրը կեանքի
մեծ իրականութիւնը եղաւ։

Աւելին կայ։ Յիսուս սոսկ խօսքով չյայտ-
նեց զԱստուած։ Իր նկարագիրը պարզապէս բուն
իսկ Աստուծոյ պատկերն էր մարդկային նիւթե-
րով ձևակերպուած։ Իտալիոյ մէջ համբուա-
ւոր եկեղեցի մը կայ սիրուն տանիքով։ Բայց տա-
նիքն այնքան բարձր է որ միաբաններն հայելի մը
դրած են տախտակամոծին վրայ, և այցելուն ա-
նոր նայելով կարող կ'ըլլայ դիտել վերի փառքն
ու գեղեցկութիւնը։ Նմանապէս Յիսուսի շուրջ
գտնուող մարդիկ հետզհետէ համոզուեցան թէ,

գիտնալու համար թէ Աստուած ի՞նչ բանի կը նմանի, մի միայն պարտիմք իրենց Տէրոջ նայիլ: Տարբերութիւն չկայ երկուքին միջեւ: Այսչափ բարի լուր կարելի՞ էր միթէ: Աստուած ճիշտ Յիսուսի նման:

Հիմա տեսնենք այս նոր տեսութեան մէկ արդիւնքը: Ինչպէս տեսանք, Յիսուս իր ընկերներուն մէջ յառաջ բերաւ հետաքրքրական զգացում մը թէ բարոյապէս խօսելով անոնի են իրենք: Իրենց ուրախարար սա գիւտին թէ Աստուած և Յիսուս իրարու նման են՝ ընկերացաւ ցաւադին համոզում մը թէ իրենք անձնապէս այնքան անարժան են որ Աստուած պիտի չհանդուրժէ որ իրեն մօտենան: Ամէն ժամանակէ աւելի ըմբռնեցին թէ ո՛րքան հեռու են այն վիճակէն, ուր դառնուելու էին: Եւ հիմա տառջին անգամ զգացին թէ ի՞նչ տեղ կը գրաւէր Քրիստոս իրենց կեանքերուն մէջ: Վասն զի ճիշտ երբ սկսան ամէնալ և իրենց մեղաց ատելութիւնն ու ողորդութիւնը ժամէ ժամ աւելի ակնորհ եղան և ամէն յոյս կորած կը թուէր, ճիշտ այդ միջոցին անոր ընթացքը փարատեց իրենց երկիւղը: Երբ Պետրոս անոր ոտքերն ինկաւ, ըսելով, «Իմ քովէս մէկդի գնա, քանզի ես մեղաւոր մարդ մըն եմ» Յիսուս չգնաց, այլ

փոխանակ գնալու ըսաւ, «Մի վախճար:» Անոր դիրքն այնքան խիստ և միանգամայն այնքան համակրալից, այնքան սուրբ և միանգամայն այնքան սիրալիր էր որ յիշեցին թէ ան Աստուծոյ նման է և Աստուած անոր նման, և ակնթարթի մէջ ըմբռնեցին թէ Աստուած իրենց կը ներէ չնորհիւ Յիսուսի սիրոյն: Դեռ չէին զգար թէ Յիսուսի դիրքը որ մը մահուան պատճառ պիտի բլլայ անոր, բայց լաւ հասկցան թէ հնարաւոր ամենամեծ ծառայութիւնը կը մատուցանէ ան իրենց: Թողութիւն տուաւ, անցեալը փոկեց ջնջեց, ապառնին բացաւ, խղճի խողաղութիւն տուաւ, անյոյսներուն յոյս պարգեւեց, իրենց ընկերները սիրելու ասպարէզին մէջ զիրենք ճամբայ հանեց—վասն զի սկսած էր ամենամեծ բանն ընել, այն է՝ վերստին զիրենք Աստուծոյ հետ հաղորդակցութեան մէջ գնել: Եւ զայս տակաւին կ'ընէ Քրիստոս անհամար անձերու համար: Կարող է նոյնն ընել հիմա ձեզի և ինծի համար:

Արդարեւ զարմանալի և խրախուսիչ իրողութիւն է թէ, եթէ ուզենք գիտնալ թէ Աստուած ինչի՞ նման է իրօք, պատասխանն է թէ Յիսուս Քրիստոսի նման է: Վասն զի երբ խորհրդածենք ակեղերքի ընդարձակութեան, անհուն անջրպետի և անվախ-

ճան ժամանակի դադարները, և ցաւով, ա-
նիրաւութեամբ ու ամօթով համակ լեցուն ընդար-
ձակ աշխարհին վրայ, չուտով կը չփոթինք և չենք
կրնար ըսել թէ ի՞նչ խորհիւք Աստուծոյ վրայ։ Ան-
տեսանելի Զօրութիւնը, եթէ անկեղծօրէն պիտի
խօսինք, մեզմէ այնքան հեռու կը թուի, այնքան
անվրդով ու անկարեկիր նկատմամբ այն բանե-
րուն որոնք մեզ կը չահագրգռեն, որ չենք կրնար
յուսալից կերպով խօսիլ և աղօթել քանոր։ Բայց
զարմանալի օգուտ կ'ընէ երթալ և Քրիստոսի նա-
յիլ վերստին։ Հոս կայ, վստահ ենք բոլորովին,
Մէկը որ բարձրագոյնն է ամենաբարձր ոլորտին մէջ։
Ուստի, նայելով անոր կեանքին, սիրոյն և մահ-
ուան, կ'ըսենք, Ահա իմ Աստուածս, որու կրնամ
կատարելալ վստահութեամբ յանձնել իմ ֆանձս և
ամէնը որոնց համար կ'աղօթեմ։ Անոր կենդանի
ներկայութեան հետ ներքին ընկերակցութեան շնոր-
հիւ կ'ըմբռնեմ Հայրը և անոր կը փարիմ։

Յիսուս մեռաւ, ինչպէս ամէն ոք գիտէ։ Բայց
անմիջապէս յետոյ անոր նախորդ ընկերներն սկսան
չըջիլ և ըսել թէ ողջ երեւցաւ իրենց։ Թէ ճիշտ
ի՞նչ պատահեցաւ՝ անկարելի է մանրամասնօրէն
պատմել, բայց, եթէ պատմութիւնն անիմաստ բան
մը չէ, կերպով մը պրծաւ ան մահէ և իր ազա-

տարար ազդեցութիւնը վերստացաւ մարդոց վրայ։
Արդէն ինք կ'ակնկալէր զայս։ Կը նախատեսէր թէ
աշակերտներուն հետ իր յարաբերութիւնները պի-
տի շարունակուին նախկինէն իսկ աւելի խորին
մտերմութեամբ։ Ճշմարտութիւնն, ինչպէս կ'ըս-
ուի, վէպէ աւելի տարօրինակ է։ Այդպէս էր ան-
շուտ այս պարագային մէջ։ Եւ ամէնէն տիպար
Քրիստոնիայ մարդոց փորձառութիւնը լիովին հաս-
տատած է միշտ Յիսուսի նախատեսութիւնները։ Ա-
նոնք կեանքի ամենախիստ իրողութիւններուն
մէջտեղ գտած են թէ նախնի ժամանակներու անց-
եալ դէմք մը չէ ան։ Ընդհակառակն տակաւին Յի-
սուսէ կ'ընդունին օրէ օր օգնութեան նոյն տեսակը,
զոր կ'ընդունին վստահելի բարեկամի մը համա-
կրութենէն։

Ասոնք ցնցիչ յայտարարութիւններ են նկատ-
մամբ էակի մը, զոր պատմիչները մեր թուականին
առաջին դարուն մէջ կը գնեն։ Յիսուս Քրիստոս
մեռաւ իբրեւ չարագործ մը Հռոմէական պետու-
թեան մէկ անկիւնը, և սակայն ահա տակաւին մար-
դոց մէջտեղն է։ Անոր ազդեցութիւնն այնպիսի
արագութեամբ կ'աւելնայ որ զայն յիշելու սովորու-
թիւն չունեցողներ կ'ըսեն հիմա թէ անոր ապաւի-
նելու ենք պատերազմի նման բաներ բնաջինջ

ընելու համար։ Ան պատրաստ զօրութիւն է խղճի
և սրտի համար։ Ան կը բռնէ մեզ ամուր, հզօր սի-
րով և Հօրը կը բերէ։ Եթէ ան մարդկային բնու-
թեան հողի վրայ բռննէր իբր սոսկ մարդկային,
կրնայինք անոր ձեռքը կեանք ու ճակատագիր յանձ-
նել այսպէս։ Աւելի բանաւոր չէ՞ ըսել թէ ան կը
ներկայացնէ մեզի զԱստուած, վասն զի ինք Աստ-
ուածային է։ Այո, անոր անձնական սիրոյն ու սրբ-
բութեան միջոցով Աստուած ինք կը դպչի մեզի և կը
փրկէ մեզ։ Մի զարմանաք որ մարդիկ պաշտումով
ու փառաբանութեամբ անոր մէջ կը տեսնեն
«զԱստուած մարմինով յայտնուած», և Գողգոթայի
խաչին վրայ կը դնեն Յաւիտենականը, որ իր ար-
եան գնով կը քաւէ բովանդակ աշխարհի մեղքը։

<< Ազգային գրադարան

